

Jiří Pešek

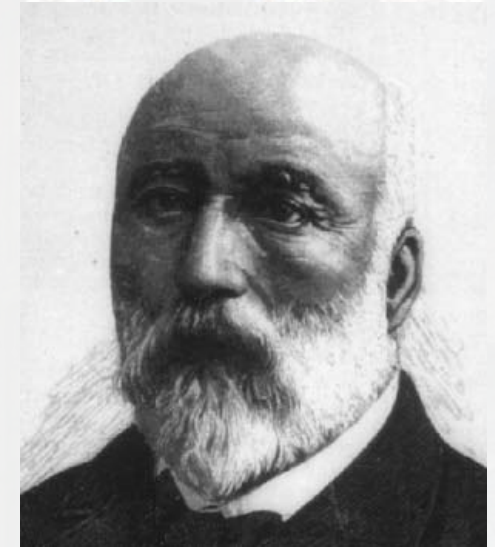
KJIB014 Katalánský modernismus
Universidad Masaryk de Brno

Modernisme - architektura

Lluís Domènech Montaner, Josep Puig Cadafalch,
Enric Sagnier, Pere Falqués, Josep Vilaseca a další...

Escuela Provincial de Arquitectura de Barcelona

- **1875:** vznik instituce, která měla v Barceloně vzdělávat budoucí architekty, částečně fungovala již od roku 1871, sídlila v historické budově Universitat de Barcelona. Předtím bylo možno architekturu studovat jen v Madridu (od 1845). Příp. existovala možnost studovat příbuzné obory (*mestre d'obres*).
- Jasný důraz na obě složky výuky architektury (technická i umělecká), upřednostnění a návrat k lokálním formám architektury (hlavně románský sloh) → základ pro modernismus. Úspěch školy tkvěl i v postavách dvou výrazných vedoucích této instituce: **Elies Rogent** (1871-1889) a **Lluís Domènech i Montaner** (1900, 1905-1919)

Elies Rogent

Elies Rogent i Amat (1821-1897)

- Architekt, historik, restaurátor a pedagog. Studoval na Escola de la Llotja v Barceloně (1840-1845), později získal v Madridu titul architekta (1851). Působil jako městský architekt ve Vicu a jako pedagog na Escola de Mestres d'Obres v Barceloně. Roku 1887 jmenován šéfem přípravného výboru Světové výstavy (změna projektu J. Fontserèho). Jeho nejvýznamnějším projektem ale bylo vybudování oboru architektury v Barceloně od roku 1871 → mimo jiné navrhl i historickou budovu UB (stavba v letech 1863-1893), kde obor dlouhé roky spolu s dalšími fakultami sídlil.

Historická budova Universitat de Barcelona
(dokončena 1893)

Lluís Domènech i Montaner (1850-1923)

- Katalánský architekt, historik, ilustrátor a politik. Jedna z nejdůležitějších osobností katalánského modernismu, zároveň jedna z klíčových postav politického katalanismu.
- Narodil se v Barceloně (1849/1850) v dobře situované rodině, jejíž část pocházela z města Canet de Mar, kde Domènech později trávil hodně času a kde dnes sídlí architektovo [muzeum](#). V Barceloně a posléze v Madridu studuje architekturu a příbuzné obory, titul architekta získává roku 1873.
- Kromě zásadního architektonického odkazu byl důležitou postavou katalánské kultury a politiky. Spolupracoval s množstvím katalánských periodik (*La Renaixença*, *La Revista de Catalunya*, *La Veu de Catalunya*, *El Poble Català*), v rodinném nakladatelství se staral o design titulních stran apod. Z architektonického pohledu je klíčový jeho článek **«En busca de una arquitectura nacional»** (únor 1878, časopis *La Renaixença*), který je považován za první teoretický spis o rodícím se *modernisme*.

Lluís Domènech i Montaner
(portrét, Ramon Casas)

Lluís Domènech i Montaner (1850-1923)

- Do politiky vstupuje již jako 20letý, vždy je členem nacionalistických seskupení prosazujících autonomní či samostatné Katalánsko (Jove Catalunya, Centre Català, Lliga de Catalunya), v roce 1891 založil stranu Unió Catalanista, které následně předsedal. 1901 vznik Lliga Regionalista → Domènech je následně za tuto stranu v letech 1901-1905 poslancem ve španělském parlamentu (Madrid).
- Kromě politického katalanismu se angažuje i v dalších organizacích a kulturních událostech (Ateneu Barcelonès, Jocs Florals). Z pozice dlouholetého vyučujícího a při dvou příležitostech (1900-1901 a 1905-1919) i ředitele barcelonské Escola d'Arquitectura byl klíčovou osobností katalánského modernismu; publikoval řadu odborných článků a monografií, byl velkým odborníkem na katalánské románské umění. Mezi jeho studenty patřili Gaudí, Puig i Cadafalch či Jujol.
- Domènech i Montaner zemřel roku 1923 ve věku 73 let. Měl celkem 8 dětí. Jeden z jeho synů, architekt Pere Domènech i Roura (1881-1962), dokončil některé z otcových staveb (Institut Pere Mata, Hospital de Sant Pau), sám byl autorem Olympijského stadionu v Barceloně. Mezi důležité Domènechovy spolupracovníky patřil i jeho zeť Francesc Guàrdia i Vial (1880-1940).

Lluís Domènech i Montaner (1850-1923)

- Coby architekt patřil Domènech i Montaner k nejvýraznějším postavám *modernisme*. Byl prvním, kdo nový styl pojmenoval a zároveň byl jeho největším teoretickým představitelem. Důraz na ornamentální výzdobu charakterizoval celou jeho tvorbu.
- Společně s kamarádem ze studií Josepem Vilasecou podnikl ihned po zisku akademického titulu cestu po Evropě za účelem inspirace. Oba dva následně začali tvořit ve stylu, který dnes kritici označují za tzv. *premodernisme*.
- První Domènechovou modernistickou stavbou je **Editorial Montaner i Simón** (1879-1885), následuje několik zakázek pro Světovou výstavu 1888 (**Hotel Internacional**, **Castell dels Tres Dragons**). Mezi jeho nejvýznamnější barcelonské stavby patří **Casa Thomas** (1898), **Casa Lleó Morera** (1902), **Palau de la Música Catalana** (1908), **Casa Fuster** (1911) a **Hospital de Sant Pau** (1930). Dalšími důležitými stavbami jsou **Grand Hotel** (Palma, 1903), **Casa Navàs** (Reus, 1901), **Institut Pere Mata** (Reus, 1912) či **Mausoleu de Jaume I** (Tarragona, 1906). Kromě toho zanechal několik staveb v Comillas či v Canet de Mar, kde si architekt navrhl v letech 1918-1919 vlastní dům **Casa Domènech i Montaner**, kde dnes sídlí jemu věnované muzeum. Více na: <https://sites.google.com/site/barcelonamodernistaisingular/llus-domnech-i-montaner-1>.

Editorial Montaner i Simón (1879-1885)

Zakázka od Domènechova strýce Ramona Montanera, původně sídlo nakladatelství, dnes Fundació Antoni Tàpies.

Hotel Internacional (1888): Budova speciálně vytvořena ku příležitosti Světové výstavy v Barceloně. Stavba o rozměrech 150x35 metrů, o výšce 4 poschodí a kapacitě pro 2000 hostů byla vybudována za rekordních 53 dní. Po výstavě ale musela být i přes protesty veřejnosti na jaře 1889 stržena.

Castell dels Tres Dragons (1888):

Vystavěno jako Cafè-Restaurant pro Světovou výstavu v Barceloně. Poté adaptováno jako muzeum, tak fungovalo do roku 2010. Díky cimbuří připomíná hrad, proto záhy získalo přezdívku dle stejnojmenné hry F. Solera (1865). Charakteristické keramické erby jsou dílem Alexandra de Riquera a Joana Llimony.

Casa Roura (Canet de Mar, 1892):
Jedna z „rodinných“ zakázek, dům má podobné rysy jako Castell dels Tres Dragons.

Casa Navàs (Reus, 1901-1908): Jedna z nejdůležitějších modernistických staveb v Reusu, do dnešní doby dochovaná bez větších úprav i s původním nábytkem a dalším vybavením. [Lze navštívit.](#)

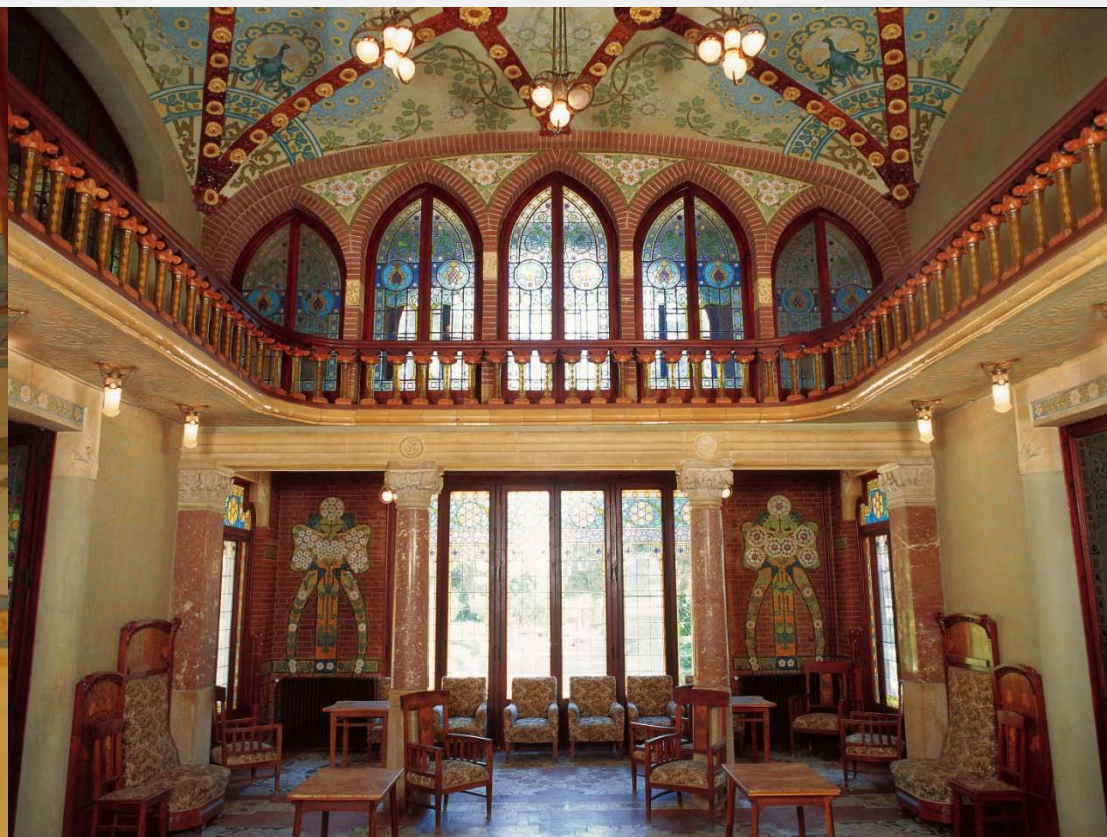
Casa Lleó Morera (Barcelona, 1902-1905): Palác tvořící součást slavné Mansana de la Discòrdia. Na domě se podíleli všichni tehdejší umělci (Homar - nábytek, Brú - mozaika, Rigalt – vitráže, Arnau - sochy). Původním majitelům dům patřil do roku 1943, pak několikrát majitele změnil (Grupo Planeta) – od roku 2006 patří společnosti Núñez i Navarro. ([VIDEO](#))

Grand Hotel (Palma, 1903):
Ve své době nejluxusnější hotel na Mallorce, dnes kulturní centrum. Má podobné rysy jako Casa Fuster v Barceloně.

Casa Fuster (Barcelona, 1911): Domènechovo poslední dílo v Barceloně. Ve své době asi nejdražší barcelonská stavba ve své kategorii (kvůli materiálu – mnoho mramoru). Dlouhou dobu bytový dům s legendárním Cafè Vienès v přízemí. V 60. letech hrozba zbourání, nakonec zažehnáno. Od roku 2000 funguje jako [luxusní hotel](#).

Institut Pere Mata

(Reus, 1897-1912): Areál psychiatrické kliniky, který dodnes slouží svému účelu. V kontextu díla Domènecha i Montanera jde o jasnou „předehru“ k pozdějšímu areálu nemocnice Sant Pau v Barceloně.

([VIDEO1](#), [VIDEO2](#))

Lluís Domènech i Montaner (1850-1923)

- **Palau de la Música Catalana (1905-1908):** Koncertní sál ve čtvrti Sant Pere, ve své době výjimečný nejen výzdobou ale i použitými technickými postupy. Stavbu sálu si objednal katalánský hudební sbor Orfeó Català (založen 1891, Lluís Millet + Amadeu Vives), pro který měl být domovským sídlem. Zároveň šlo o stavbu ryze katalánsky zaměřeného koncertního sálu (srov. české Národní divadlo). Tuto funkci má dodnes. Od roku 1997 jde o památku UNESCO. Na projektu spolupracovali i další významní představitelé modernismu (Lluís Bru – mozaiky, Antoni Rigalt – vitráže, Eusebi Arnau a Miquel Blay – sochy).

Více informací: <https://sites.google.com/site/barcelonamodernistaisingular/palau-de-la-musica-catalana-1>

- **Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (1902-1930):** Od roku 1997 taktéž na seznamu UNESCO. Nemocniční komplex, asi největší Domènechovo dílo, na kterém pracoval v letech 1902-1913 (později areál v letech 1920-1930 dokončil jeho syn Pere). Ve své době velice moderní nemocniční areál, svému účelu přestal sloužit v roce 2009 → rekonstrukce a od roku 2014 jednotlivé pavilony nacházejí různé využití (Casa Asia, UAB). Rozlohou jde o největší architektonické dílo katalánského modernismu (zabírá asi 9 bloků Eixamplu). Domènech měl pro tuto stavbu zcela volnou ruku a mohl stavět, dokud stačily peníze (odkaz katalánského bankéře a mecenáše Pau Gila); přesto je dílo oproti původním plánům jiné (D. zamýšlel až 48 pavilonů. Inspiraci hledal v Evropě i ve vlastním díle (Institut Pere Mata).

Více informací: https://ca.wikipedia.org/wiki/Hospital_de_la_Santa_Creu_i_Sant_Pau; <https://www.youtube.com/watch?v=bX6d8vUJsqI>

Palau de la Música Catalana
(Barcelona, 1905-1908)

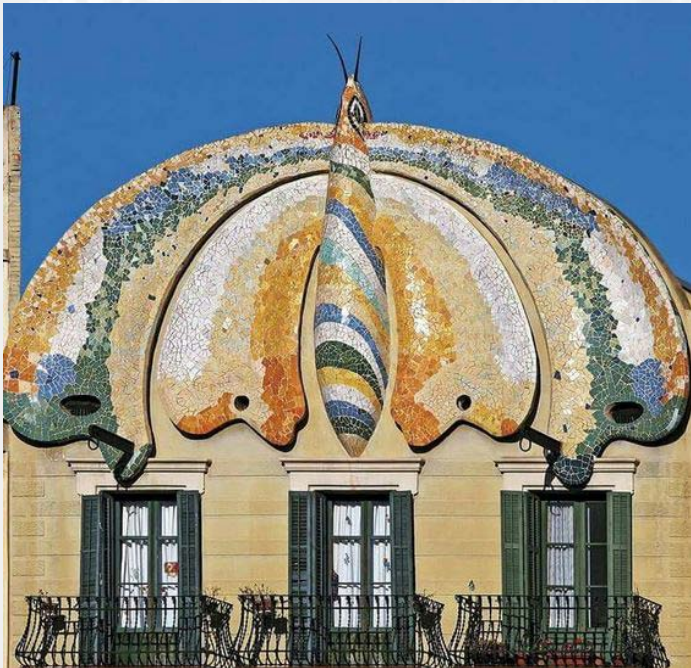
Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau (Barcelona, 1902-1930)

Další modernističtí architekti

- **Rafael Guastavino (1842-1908):** Původem z Valencie, studoval v Barceloně, přesto v období, kdy katalánský modernismus teprve začínal, podnikl cestu za americkým snem a usadil se v USA, kde vyprojektoval řadu známých budov, proslul zejména slavnou metodou stavby klenutých stropů. V Katalánsku má doposud asi 14 staveb, většina ale z doby předmodernistické. Za jeho hlavní katalánské dílo bývá považována cementárna v Castellar d'en Hug. Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2016/05/rafael-guastavino.html>.
- **Josep Graner i Prat (1844-1930):** Katalánský stavební inženýr, věnoval se spíše drobnějším zakázkám. Nejslavnějším Granerovým dílem v období *modernisme* je bezesporu *Casa Fajol* (1911-1929, Barcelona), která nadchne mozaikovým zakončením v podobě obrovského barevného motýla. Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2012/07/josep-graner-i-prat.html>.
- **Josep Vilaseca i Casanovas (1848-1910):** Výrazná postava katalánského modernismu, významný představitel tzv. *premodernisme*. Architektem se stal v roce 1872, od studií ho pojilo přátelství s Domènechem i Montanerem – oba od roku 1874 vyučovali na barcelonské Escola d'Arquitectura. Většina jeho architektonické tvorby se nachází v Barceloně; mezi významné památky patří *Arc de Triomf* (1888) či *Casa Comas d'Argemir* (1904). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2016/06/josep-vilaseca-i-casanovas.html>.

Další modernističní architekti

- **Pere Falqués i Urpí (1850-1916):** Narozen v Sant Andreu de Palomar, kde později působil jako obecní architekt. Vystudoval v Madridu (1873). V letech 1889-1914 byl hlavním městským architektem katalánské metropole – v této pozici vyprojektoval kupříkladu známé osvětlení na ulici Passeig de Gràcia. Je též autorem Casa Bonaventura Ferrer (1906, Barcelona). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2013/12/pere-falques-i-urpi.html>.
- **Gaietà Buïgas (1851-1919):** Proslul zejména jako autor Kolumbova monumentu na Ramble v Barceloně (1888), jeho syn Carles je autorem Magické fontány na Montjuïc. Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2012/03/architektonicky-klan-buigasu.html>.

CASTELLAR DE NUCH. Fàbrica del Clot del Moro de ciment Portland "Asland"

Cementárna v Castellar d'en Hug (Rafael Guastavino, 1901)

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956)

- Katalánský architekt, historik umění, pedagog a politik. Velmi výrazná osobnost kat. modernismu i politické fáze kat. národního obrození. Spolu s Gaudím a Domènechem i Montanerem jednoznačně nejvýznamnější představitel *modernisme*.
- Narozen do relativně dobře situované rodiny v Mataró. Již od mládí má velký zájem o Katalánsko, především o jeho historii a umění → 1883 začíná studovat architekturu v Barceloně, později si přibírá i další obory (historie umění apod.). Během studií se stává členem Centre Català, kde se seznamuje s hlavními osobnostmi politického katalanismu, je to jeho začátek v politice.
- Již během studií projevil výrazný talent. Roku 1889 promován v Madridu (Ciències Físiques i Matemàtiques), o 2 roky později dokončuje architekturu v Barceloně jako velice nadějný absolvent a oblíbenec Eliese Rogenta a Lluíse Domènecha Montanera.

Josep Puig i Cadafalch
(portrét, Ramon Casas)

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956)

- Po studiích se nějakou dobu živí jako profesor kresby na soukromé akademii („přípravka“ na studium architektury, Pompeu Fabra), v letech 1892-1896 působí jako městský architekt v rodném Mataró. Kromě privátních zakázek vždy silně tíhl k urbanismu coby prostředku ke zlepšení života – v Barceloně se tak podílel na několika důležitých městských projektech (Via Laietana, rekonstrukce Plaça de Catalunya, urbanizace okolí Montjuicu v rámci příprav na konání Světové výstavy 1929). Působil též jako předseda Associació d'Arquitectes de Catalunya.
- Od roku 1901 působí jako vyučující na své barcelonské alma mater, věnuje se především rozšíření výuky dějin umění a zdůrazňuje důležitosti katalánského románského slohu. Ve 20. a 30. letech již jako světová kapacita ve svém oboru přednáší na významných univerzitách (Harvard, Sorbona) a účastní se mnoha vědeckých konferencí. Spolupodílel se na vzniku Institut d'Estudis Catalans v roce 1907.
- V akademických kruzích je ostatně znám spíše jako historik umění než jako architekt – byl předním odborníkem na románský a gotický sloh v Katalánsku (dílo *L'arquitectura romànica a Catalunya*, spolu s A. Falguera a J. Goday). Podílel se i na řadě archeologických prací (byl jedním z hybatelů vykopávek v Empúries) a na restaurování důležitých katalánských památek (Sant Joan de les Abadesses, La Seu d'Urgell, Montserrat, Palau de la Generalitat v Barceloně, Església de Sant Esteve v Andoře a další).

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956)

- Puig i Cadafalch se již od mládí aktivně věnoval politice. Nejprve spoluzakladatel Centre Nacional Català (1899), později spoluzakladatel konzervativní politické strany **Lliga Regionalista** (1901) → v letech 1901-1906 je barcelonským radním (zlepšení služeb: kanalizace, vyasfaltování Gran Via a Passeig de Gràcia, narušení Pla Cerdà, monumentalizace města).
- 1907-1910 působil jako poslanec ve španělském parlamentu, později se angažoval už jen v ryze katalánské politice, stál u zrodu **Mancomunitat de Catalunya** (1914), které v letech 1917-1923 předsedal a v jejímž rámci se podílel na vzniku a zavedení mnoha důležitých vzdělávacích a vědeckých institucí.
- V průběhu diktatur (Primo de Rivera 1923-1930 a španělská občanská válka a Franco 1936-1942) se uchýloval do francouzského exilu. Čas trávil především na jihu Francie zkoumáním románských památek. Tuto etapu života později zužitkoval, neboť v 50. letech vydal několik publikací o románském umění v Katalánsku. Jeho architektonická i politická dráha skončila již ve 30. letech 20. stol., na konci života se věnoval záležitostem ryze akademickým. Zemřel 23. prosince 1956 v Barceloně, pohřben je v Mataró.

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956)

- Velká většina jeho architektonická díla spadá do období a stylu *modernisme*. Jeho tvorba je obvykle dělena do tří etap, avšak jednotlivá díla někdy nelze úplně přesně zařadit :
 - **ÈPOCA ROSA** – charakteristická barva, použití kachliček, styl ovlivněný Domènechem i Montanerem a Josepem Vilasecou, výrazná inspirace gotikou a renesancí.
 - **ÈPOCA BLANCA** – většinou bílá barva fasády, nepřiliš monumentální stavby, hlavním záměrem je pohodlí obyvatel, inspirace evropskými proudy secese.
 - **ÈPOCA GROGA** – pozdní etapa spojená především s přípravami na Světovou výstavu 1929. Monumentálnější stavby, rysy modernismu se zde objevují už jen velice zřídka.
- **Nejznámější stavby:** **Mercat el Tren** (Mataró, 1893), **Casa Martí** (Barcelona, 1896), **Casa Coll i Regàs** (Mataró, 1897), **Casa Garí** (Argentona, 1900), **Casa Amatller** (Barcelona, 1900), **Casa Macaya** (Barcelona, 1901), **Casa Muntades** (Barcelona, 1901), **Hotel Terminus** (Barcelona, 1902) **Casa Trinxet** (Barcelona, 1904), **Casa de les Punxes** (Barcelona, 1905), **Casa Puig i Cadafalch** (Argentona, 1905), **Palau del Baró de Quadras** (Barcelona, 1906), **Casa Serra** (Barcelona, 1908), **Casa Llorach** (Barcelona, 1909), **Casa Pere Company** (Barcelona, 1911), **Fàbrica Casaramona** (Barcelona, 1911), **Casa Pich i Pon** (Barcelona, 1921) či **Caves Codorniu** (Sant Sadurní d'Anoia, 1895-1920).

Vlevo nahoře a uprostřed dole: **Casa Coll i Regàs (Mataró, 1897)**

Asi nejvýraznější modernistická stavba v Mataró, postaveno na zakázku textilního magnáta Joaquina Coll i Regàse v letech 1897-1898. Pod projektem původně podepsán jiný architekt.

Vpravo: **Casa Parera (Mataró, 1894)**

Rekonstrukce původní budovy v neogotickém stylu. I na relativně malé zakázce pracoval Puig i Cadafalch s předními katalánskými umělci.

Vlevo: Casa Puig i Cadafalch (Argentona, 1905)

Postavené coby letní architektovo sídlo, původní plány podepsal jiný architekt. Od roku 2012 majetek radnice v Argentoně.

Vpravo: Casa Garí (Argentona, 1898)

Letní palác pro bankéře Josepa Garího, postaveno za pouhých 9 měsíců. Puig i Cadafalch zároveň navrhl kompletní vybavení domu i s nábytkem.

[Casa Martí](#) (Barcelona, 1896)

Palác pro rodinu známých textilních podnikatelů byl pro Cadafalcha jednou z prvních velkých zakázek v Barceloně. Dům ovšem stojí v husté zástavbě v centru na carrer de Montsió, takže není příliš vidět. V letech 1897-1903 zde bylo centrum barcelonského kulturního života, který se koncentroval ve slavném podniku **Els Quatre Gats**. I dnes zde působí stejnojmenná restaurace.

Jean Palou

Casa Amatller

(Barcelona, 1900):

Asi nejznámější architektovo dílo, je součástí tzv. Mansana de la Discòrdia. Dům v roce 1898 koupil barcelonský výrobce čokolády Antoni Amatller a budovu chtěl zrekonstruovat v reprezentativní palác. Patrná je silná inspirace katalánskou gotikou i vliv vlámské architektury. [\(VIDEO\)](#)

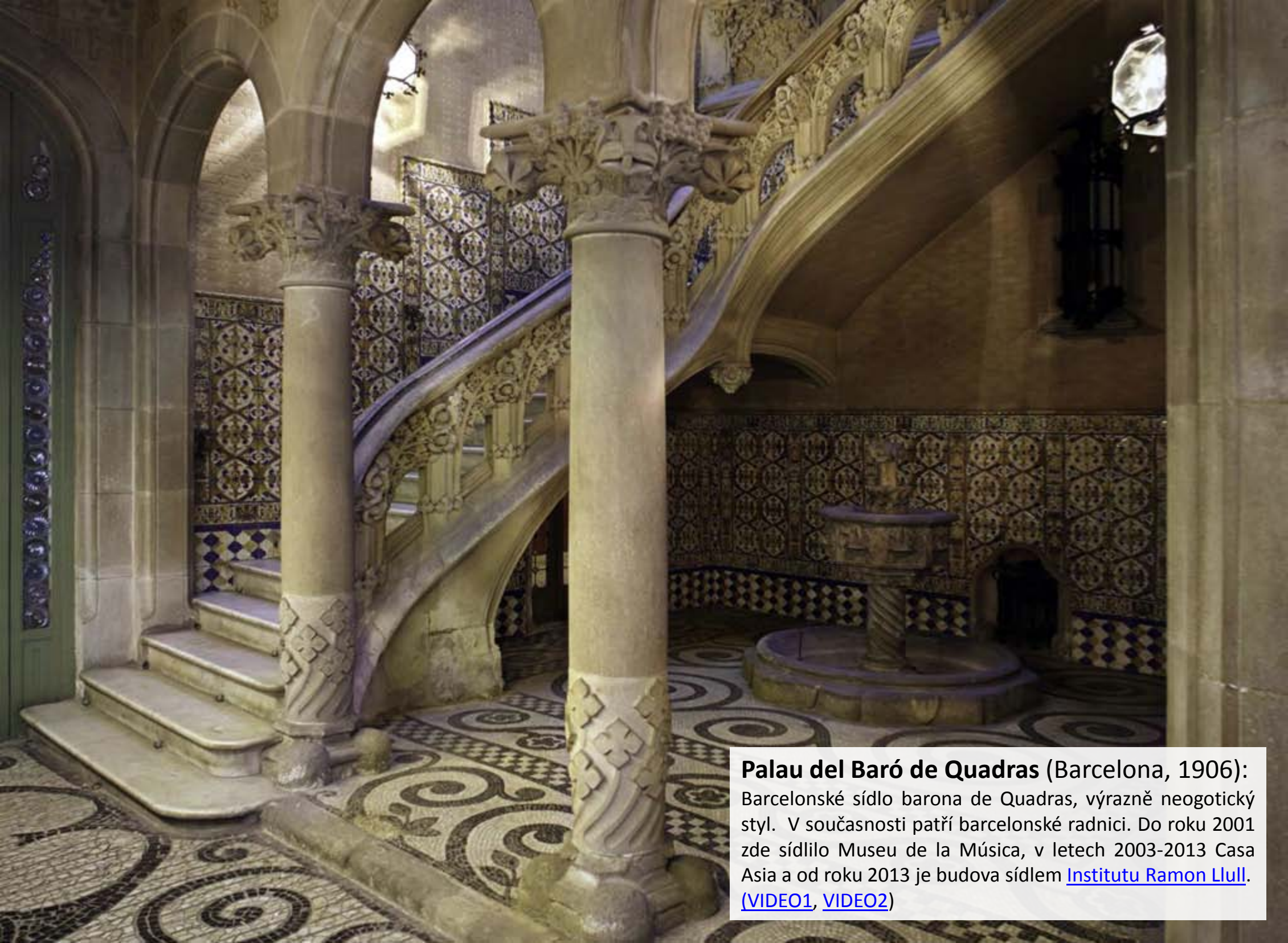

[Casa Macaya](#) (Barcelona, 1901): Uli Brennemann
Dnes sídlo Fundació La Caixa. Socha Eusebiho Arnaua ztvárňuje samotného architekta, jenž se mezi domy Casa Macaya a Casa Amatller přesouval na kole.

Casa de les Punxes (Barcelona, 1905):

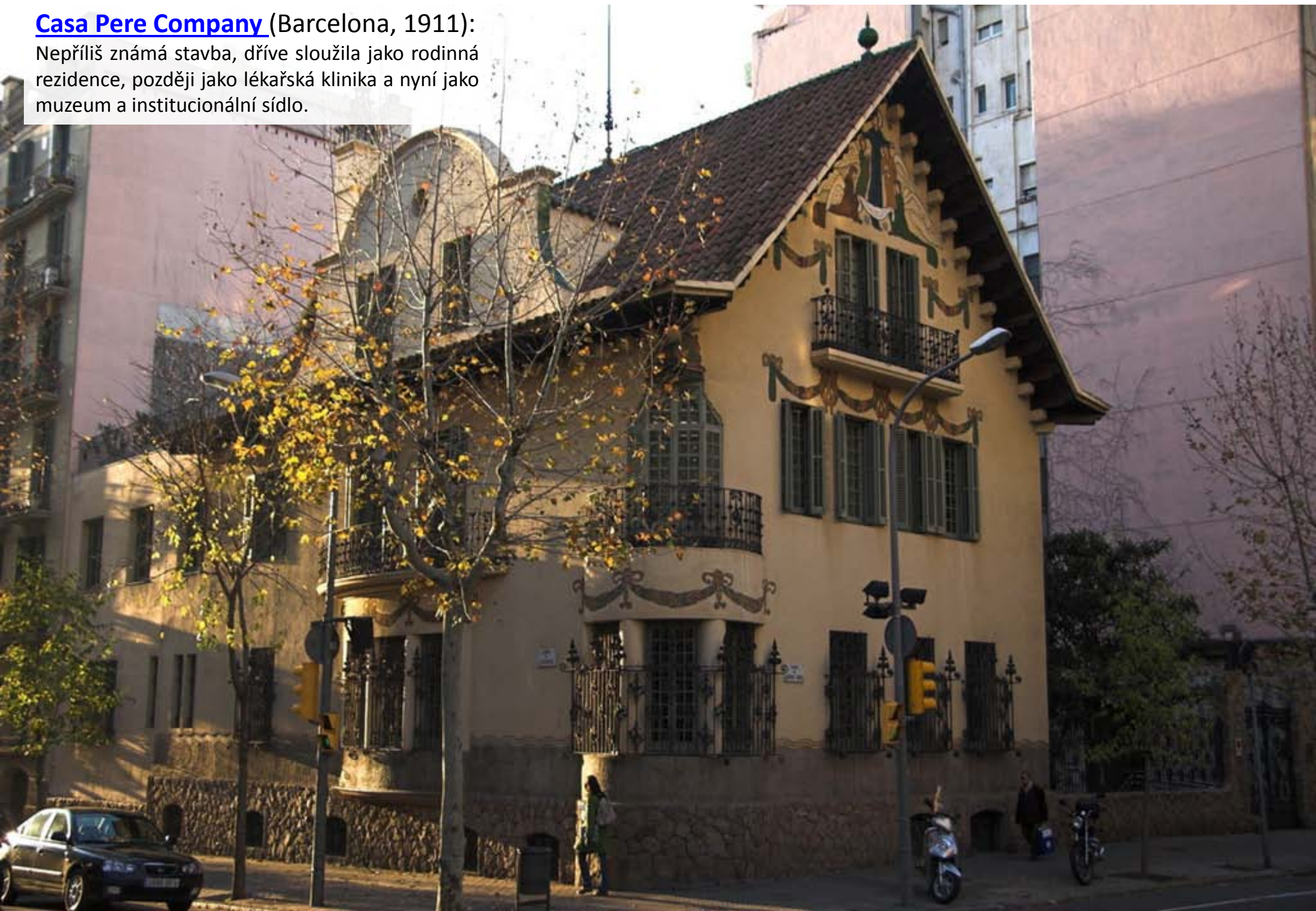
Opět klasický Puig i Cadafalch. Budova postavena na zakázku pro tři sestry; každá měla samostatný vchod a část budovy určenou pro sebe. Charakteristickým rysem je šest věží. Dům je od léta 2016 přístupný návštěvníkům. ([VIDEO1](#), [VIDEO2](#))

Palau del Baró de Quadras (Barcelona, 1906): Barcelonské sídlo barona de Quadras, výrazně neogotický styl. V současnosti patří barcelonské radnici. Do roku 2001 zde sídlilo Museu de la Música, v letech 2003-2013 Casa Asia a od roku 2013 je budova sídlem [Institutu Ramon Llull](#). ([VIDEO1](#), [VIDEO2](#))

Casa Pere Company (Barcelona, 1911):

Nepříliš známá stavba, dříve sloužila jako rodinná rezidence, později jako lékařská klinika a nyní jako muzeum a institucionální sídlo.

Fàbrica Casaramona (Barcelona, 1911):

Továrna pro textilního průmyslníka Casimira Casaramonu, jemuž předchozí fabrika vyhořela. Postavená kompletně z cihel, při inauguraci dostala ocenění za nejlepší stavbu roku, ovšem sám majitel z ní velký užitek neměl, zemřel roku 1913. Později sloužila jako kasárna různým policejním sborům, dnes sídlo CaixaForum.

A. T. V. — 2019 - BARCELONA
Construcciones modernas
Montaner, num. 263
Arquitecto : J. Puig y Cadafalch

Casa Llorach (Barcelona, 1904):

Jedna z mnoha typických vil Puige i Cadafalcha. Nacházela se na *carrer Muntaner 265*. Zmizela během 30. let 20. století.

A. T. V. — 2022 - BARCELONA, Construcciones modernas
Córcega, num. 268. Arquitecto: J. Puig y Cadafalch

Casa Trinxet (Barcelona, 1904):

I přes velké protesty byl dům zbourán roku 1967 kvůli tlaku realitního trhu. Vynikal úchvatnými nástěnnými malbami Joaquina Mira a vitrážemi Antoniho Rigalta. Více informací: https://ca.wikipedia.org/wiki/Casa_Trinxet.

Vlevo: **Hotel Terminus** (Barcelona, 1902-1960s)
Poblíž stanice Aragó-Passeig de Gràcia.

Nahoře: **Casa Capella** (Barcelona, 1902-1930s)
Další z typických staveb Puige i Cadafalcha z daného období,
nacházela se v Sant Gervasi. Dům byl zbourán ve 30. letech.

Dole: **Quatre Columnes** (Barcelona, 1919)
Politicky laděný monument, vztyčen u výstavního areálu na
Montjuïc v roce 191. Nicméně v rámci protikatalánské
režimy Prima de Rivery byly sloupy v roce 1928 zbořeny. V
roce 2010 postaveny sloupy nové, symbolicky o metr nižší.

Enric Sagnier i Villavecchia (1858-1931)

- Z dobře situované barcelonské rodiny (otec ředitel spořitelny, mladší bratr starosta BCN), od mládí se tedy pohyboval v nejvyšších kruzích katalánské společnosti a mohl se věnovat rozvoji uměleckého nadání (housle, výtvarné umění). Později se věnoval i politice.
- 1882 titul architekta v Barceloně, ihned přísun zakázek od šlechty, měšťanů i církevních řádů, kvalitní provedení; v začátcích pomocník Francisca de Paula Villar. Často vyhrával architektonické soutěže, za práci pro církve (diecézní architekt v Barceloně a na Montserratu) získal od papeže i šlechtický titul „markýz ze Sagnier“, zároveň byl činorodý → jeho stavby nalezneme po celém Katalánsku, jedno dílo i v Austrálii; jen v Barceloně se podepsal pod více než 300 projektů – velká část z nich ale už dnes neexistuje.
- Stylově velice složitě zařaditelný architekt. Tvořil zejména v historickém slohu a eklekticismu, část jeho díla však spadá i do modernismu, především byl ale jedním z nejvýraznějších architektů dané doby.

[Enric Sagnier](#)

Triumfální oblouk k uvítání Alfonse XIII. na Passeig de Gràcia, 1904

Enric Sagnier i Villavecchia (1858-1931)

- Mezi jeho nejvýznamnější stavby ve stylu *modernisme* patří: **Casa Lluís Sagnier Nadal** (Barcelona, 1900), **Casa Emili Juncadella** (Barcelona, 1901), **Casa Garriga Nogués** (Barcelona, 1901) **Casa Arnús** (Barcelona, 1904), **Casa Camil Mulleras** (Barcelona, 1905), **Casa Joan Coma** (Barcelona, 1907), **Panteó Família Juncadella** (Montjuïc, 1910), **Cal Jepus** (Igualada, 1907) či kostel a škola (1906) ve vesnici New Norcia v Austrálii.
- Později se věnoval spíše klasičtějšímu pojetí architektury vzhledem k neustálé práci pro společenské elity a církve, tedy pro spíše konzervativní klienty. I přes své obtížné architektonické zařazení Sagnier výrazným způsobem ovlivnil tvář Barcelony na přelomu 19. a 20. stol. V katalánské metropoli za sebou zanechal mnoho monumentálních a ikonických budov: **Palau de Justícia de Barcelona** (1888-1910, spolupráce s Josepem Domènechem), **Duana del Port de Barcelona** (1896-1902), **Temple Expiatori del Sagrat Cor** (1902-1961), **Caixa de Pensions de Barcelona** (1917), **Banca Arnús** (1927), **Patronat Ribas** (1930).

Vlevo: Komplex v New Norcia (Austrálie)

Vpravo: Patronat Ribas (Barcelona)

Casa Arnús (Barcelona, 1904):

Rodinný palác na úpatí Tibidaba, blízko lanovky na slavnou barcelonskou horu. Zakázku si u Sagniera objednal lékař Manuel Arnús, synovec významného bankéře Evarista Arnúse.

Casa Adolf Carulla (Barcelona, 1898): Jedna z dnes velice modifikovaných staveb Enrica Sagniera v centru Barcelona (Rambla de Catalunya).

Další modernističní architekti

- **Josep Domènech i Estapà (1858-1917):** Narozen v Tarragoně, architektem se stal roku 1881, celý život působil jako akademik na barcelonské univerzitě. Jeho architektonická tvorba se vždy pohybovala na hraně modernismu. Autor řady emblematických budov Barceloně: *Palau Ramon Muntaner* (1893), *Teatre Poliorama* (1894), *Catalana de Gas i Electricitat* (1895), *Observatori Fabra* (1904), *Budova CosmoCaixa* (1909) a společně se Salvadorem Vinyalsem vyprojektoval nejznámější barcelonskou věznici *La Model* (1904).
- **Juli Batlle i Arús (1864-1928):** Známý stavbou *Casa Trias* (1906) v barcelonském Park Güell, v Barceloně autorem též *Casa Antònia Burés* (1906); velká část jeho díla se nachází v městě Sabadell. Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2017/04/juli-batlle-i-arus.html>.
- **Roc Cot i Cot (1865-1909):** Obecní architekt ve městech Puig-reig, Gironella a Berga. Jeho nejznámějším dílem je *Casa Antònia Puget* (1906) v Barceloně.
- **Pau Monguió i Segura (1865-1956):** Rodák z Tarragony, titul architekta (1889) v Barceloně. Zastával funkci obecního architekta v Tarragoně a v Tortose, později byl i provinčním architektem ve španělském Teruelu. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří: *Casa Manel Camós* (1904, Tortosa), *Casa Matheu* (1907, Tortosa), *Casa Pallarès* (1907, Tortosa), *Escorxador Públic* (1908, Tortosa), *Casa de na Pilar Fontanet* (1908, Tortosa), *Casa El Torico* (1912, Teruel) či *Casa David Pinyana* (1923, Tortosa).

Věznice La Model
(Josep Domènech i Estapé, 1904)

Casa El Torico
(Pau Monguió, 1912)

Další modernističtí architekti

- **Adolf Ruiz i Casamitjana (1869-1937):** Méně významný architekt, který tvořil zejména v Barceloně, Badaloně a Argentoně. Jeho nejvýznamnějším počinem byla *La Rotonda* (1906, Barcelona). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2017/04/adolf-ruiz-i-casamitjana.html>.
- **Lluís Muncunill i Parellada (1868-1931):** Architektem se stal roku 1892, mezi jeho spolužáky patřil například Puig i Cadafalch. Jeho tvorba je spjata především s městem Terrassa, kde v letech 1892-1903 byl obecním architektem (stejnou funkci vykonával i v Rubí 1892-1925), ačkoliv jeho nejbrilantnější díla vznikly až poté v rámci privátních zakázek. Kromě domů projektoval i průmyslové objekty (sklady, továrny). K jeho hlavním dílům v Terrasse patří: *Ajuntament de Terrassa* (1901), *Hotel Peninsular* (1903), *Escola Industrial* (1904), *Magatzem Joaquim Alegre* (1904), *Casa Joan Barata* (1905), *Vapor Aymerich, Amat i Jover* (1907) a velebná *Masia Freixa* (1910).
- **Modest Feu i Estrada (1870-1933):** Architektem se stal roku 1893, tvořil nejprve v modernismu, později v noucentismu. Angažoval se v politice a spolupracoval na drobných zakázkách (mozaiky) s Gaudím. Mezi jeho významná díla patří: *Casa Joaquim Pau* (1902), *Casa Consol Grassot* (1902), *Casa Jaume Estrada* (1906), *Casa Andreu Capdevila* (1922) – vše v Barceloně (zejména Sants). Více informací: https://ca.wikipedia.org/wiki/Modest_Feu_i_Estrada.

Masia Freixa (Lluís Muncunill, 1910)

Další modernističtí architekti

- **Salvador Valeri i Pupurull (1873-1954):** Titul architekta získal roku 1899, dlouhá léta byl obecním architektem v El Papiol. Všeobecně vzato nejde o významného architekta, nicméně v barcelonském Quadrat d'Or je autorem jedné z nejzvláštnějších budov celého *modernisme* – *Casa Comalat* (1911). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2012/06/casa-comalat.html>.
- **Manuel Joaquim Raspall i Mayol (1877-1937):** Narozen v Barceloně, považován za jednoho z největších talentů barcelonské architektury počátku 20. stol. Spřízněn s architektem Gaietà Buigasem. Titul architekta získal roku 1904. Na rozdíl od jiných představitelů *modernisme*, Raspall se příliš neinspiroval odkazem dávné katalánské architektury – jeho dílo vychází čistě z přírody v oblasti Granollers a La Garriga, kde trávil mnoho času. Zastával funkci obecního architekta postupně v Cardedeu, Ametlla del Vallès, La Garriga, Granollers, Caldes de Montbui a Montmeló. I během relativně krátké architektonické dráhy navrhl stovky různých projektů, věnoval se i designu. Mezi jeho nejvýznamnější stavby patří: *Rekonstrukce lékárny Pedrell* (Barcelona, 1903), *Casa Clapés* (Granollers, 1904), *Rekonstrukce Vil·la Hèlius* (Barcelona, 1908), *El Molino* (Barcelona, 1913), *La Monumental* (Barcelona, 1914), *Torre Viader* (Cardedeu, 1922), „Mansanes Raspall“ (La Garriga, 1906-1914). Více informací: https://ca.wikipedia.org/wiki/Manuel_Joaquim_Raspall_i_Mayol.

Casa Comalat
(Salvador Valeri Pupurull, 1911)

Další modernističtí architekti

- **Eduard Maria Balcells i Buigas (1877-1965):** Univerzitní profesor a obecní architekt ve městě Cerdanyola del Vallès. Jeho nejznámější stavbou je ale *Casa Tosquella* (1906) v Barceloně. Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2012/03/eduard-maria-balcells-i-buigas.html>.
- **Jaume Torres i Grau (1879-1945):** Společně s bratrem založil úspěšný architektonický ateliér a stavební firmu. Jeho nejdůležitějším dílem je dům *Cases Ramos* (1906). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2012/02/jaume-torres-i-grau.html>.
- **Manuel Sayrach i Carreras (1886-1937):** Zajímavá postava katalánského modernismu, renesanční člověk, architektem jen pro zábavu, přesto vytvořil dvě důležitá díla v daném architektonickém směru – *Casa Sayrach* (1918) a *Casa Montserrat* (1926). Více informací: <http://catalunya2011.blogspot.cz/2017/04/manuel-sayrach-i-carreras.html>.
- **Cèsar Martinell i Brunet (1888-1973):** Architektem se stal roku 1916, spolupracoval s Joanem Rubió, díky němuž byl v kontaktu i s Gaudím, který se později stal jedním z důležitých témat jeho akademické práce (Martinell napsal stovky článků a několik desítek knih o architektuře, speciálně se věnoval modernismu). Ve vlastní architektonické praxi se specializoval na stavbu velkoskladů vín, které se v letech 1910-1920 staly velice zajímavým odvětvím architektury *modernisme*. Dodnes se jim přezdívá „[catedral del vi](#)“.

Celler Cooperatiu del Pinell de Brai – „Katedrála vína“ (Cèsar Martinell, 1922)